

Звіт
про роботу факультету соціології КНУ імені Тараса Шевченка в 2019 р.
Тези виступу декана факультету А.Горбачика
на зборах трудового колективу 24.12.2019

Робота колективу факультету соціології в 2019 р. була спрямована на виконання завдань Стратегічного плану розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка на період 2018-2025 рр. (схвалений Вченою радою КНУ 25.06.18) та Програми розвитку факультету соціології КНУ імені Тараса Шевченка на період 2018-2025 рр. (прийнята за результатами обговорення на засіданні Вченої ради факультету соціології КНУ (протокол №1 від 31.08.2018) та за результатами обговорення на зборах трудового колективу факультету соціології (протокол №3 від 09.10.2018)).

У викладеному на сайті університету www.univ.kiev.ua Звіті ректора за роботу Київського національного університету імені Тараса Шевченка у 2019 р. наведено багато аналітичної інформації про роботу та про результати і здобутки всього колективу університету у 2019 р. Університет посідає чільні позиції в національних рейтингах та достойні позиції в міжнародних рейтингах університетів. Це результат спільної роботи всіх викладачів, студентів та співробітників університету. За дорученням керівництва університету маю подякувати всім викладачам, співробітникам та студентам факультету, хто сумлінно та творчо працював весь 2019 р. і таким чином доклав свої зусилля до загального результату та успіху Київського університету.

Цей виступ буде присвячений роботі факультету в 2019 р. та буде більш критичним та аналітичним. У нас є певні здобутки, але можливо більше ніж вже зроблено нам ще потрібно зробити. На цьому буду намагатися зосередитися.

#1. Навчальна робота

Склад студентів:

Станом на 01.12.2019 на факультеті навчаються 292 студенти, з них 211 бакалаврські ОП (182 бюджет та 30 контракт) та 81 магістерські ОП (80 бюджет та 1 контракт). Факультет соціології є найменшим факультетом в КНУ за кількістю студентів. У нас навчається лише один іноземець – це дуже мало. У нас багато відрахованих студентів, зокрема контрактників. Треба шукати форми роботи, що допоможуть зменшити кількість відрахованих, але без зниження якості навчання і без зниження вимогливості.

Приймальна кампанія 2019 р.

В 2018 р. у нас була дуже невдала приймальна кампанія, наслідки якої (зменшення кількості студентів) ми маємо ще і зараз. У серпні 2018 р. ми колективно склали план дій по виправленню цієї ситуації. Протягом всього навчального року зусиллями багатьох викладачів та співробітників факультету було багато зроблено для профорієнтації школярів, для популяризації соціології та факультету, для інформування потенційних абітурієнтів та залучення нових студентів на перший курс бакалаврських програм факультету. Зокрема, ми приймали участь в університетських днях відкритих дверей КНУ-ЕКСПО, проводили власні дні відкритих дверей, розсилали листи та подяки в школи, розсилали інформаційні матеріали, проводили лекторії під час шкільних канікул, проводили ротацію відеоролика у мережах та багато інших подій. Я маю подякувати за цю роботу багатьох наших викладачів та співробітників, зокрема, В.Жукова, А.Дейнеку, М.Сидорова, М.Соболевську, Т.Червінську, Т.Цимбала, Є.Мороз, О.Ковальську, О.Олійник, А.Петренко та багатьох інших, хто долучилися до цієї справи. Активно включилися в цю роботу студенти, студпарламент, наукове товариство студентів. Під час практики студентами під керівництвом викладачів було проведено низку фокус-груп з метою вивчення сприйняття іміджу КНУ потенційними абітурієнтами, що бажають вивчати соціальні науки. І це дало результат. Приймальна кампанія 2019 пройшла значно більш успішно. І головне, ми не маємо переривати цю роботу. Результати будуть і через рік і через два, адже часто ми зверталися та спілкувалися із тими, хто будуть закінчувати школу саме через один-два роки.

Державне замовлення з спеціальності "054 Соціологія" в 2019 р. складало 185 місць. Для порівняння: в 2018 р. держзамовлення було 220 місць, в 2017 р. – 240 місць. Отже, кожен рік державне замовлення скорочується приблизно на 10-15%. Якщо тенденція збережеться, то в наступному році держзамовлення буде приблизно на рівні 160-165 місць на всю країну.

Максимальне замовлення факультету соціології КНУ в приймальну кампанію 2019 р. склало 71 місце. Це склало 38% від загального замовлення в державі. У відсотковому виразі це багато.

Факультет соціології КНУ отримав за розподілом МОН 44 місця (32 ОП Соціологія та 12 ОП Соціальні технології), що склало 24% загального замовлення в країні. Університет НАУКМА отримав 45 місць, ХНУ імені В.Каразіна отримав 44 місця. Отже, разом три університети КНУ, НАУКМА та ХНУ отримали 72% державного замовлення в країні. До того університет КПІ отримав 18 місць та ЛНУ імені І.Франка отримав 8 місць. Разом ці п'ять університетів 86% місць державного замовлення.

Складається наступна тенденція - підготовка соціологів концентрується в Києві та Харкові, а також частково у Львові. Зауважу, що львівський УКУ набрав 30 студентів на перший курс бакалаврської програми, всі на контракт, але прохідний бал нижче, ніж у нас на бюджет. Цю тенденцію потрібно враховувати при плануванні наступної приймальної кампанії на перший курс. Вважаю, що не повністю реалізований в рекламній кампанії іміджевий потенціал нашої ОП Соціальні технології.

На магістерські програми держзамовлення було 39 місць. Подали заяви 39 абітурієнтів. Всі склали іспити позитивно. Один абітурієнт не приніс оригінали документів. Маємо ще одного студента з Іраку. Певну тривогу викликає те, що є випадки, коли наші випускники не склали ЗНО з іноземної мови. В цілому ж, маємо відсутність конкурсу на магістерські програми. Це не тільки наша тенденція. Наші випускники вважають, що вже після бакалаврату вони вже готові до роботи. Треба шукати як зробити магістерські програми привабливими. Шукати абітурієнтів в інших університетах.

Є потреба рухатися в бік «освіти для дорослих», другої вищої освіти. Для початку це може бути заочна магістерська програма практичної орієнтації. Це буде виключно контрактна форма навчання. Ми вже два роки говоримо про це, Вчена рада робила доручення, але поки що значного позитивного зсуву немає. В той же час є відчуття, що і соціальний менеджмент, і брендінг, і соціальний аудит можуть мати запит. Те ж саме можна сказати і про аналіз соціальних даних.

На факультеті зараз працює дві ОП рівня бакалавр (ОП Соціологія – гарант М.Соболевська, ОП Соціальні технології – гарант О.Мазурик), дві україномовні ОП рівня магістр (ОП Соціологія – гарант М.Сидоров, ОП Соціальні технології – гарант В.Чепак), ОП Гендерні студії подвійного дипломування – гарант С.Бабенко, англійськомовна ОП Соціологія – гарант Т.Цимбал. В цьому має бути перший випуск ОП Гендерні студії. Вперше пройшло навчання протягом семестру англійською мовою. Це був виклик не тільки для студентів але й для викладачів. Всі викладачі отримали надбавку за викладання англійською мовою. Це дуже важливий та позитивний досвід для нас. Наявність англійськомовних дисциплін дає нам додаткові можливості в організації рівноправного обміну студентами із закордонними університетами. Одна наша студентка та одна студентка з університету м. Лунд (Швеція) готуються отримати подвійний диплом (КНУ та університету м. Лунд). Це дуже важливий та позитивний досвід для нас. Треба пропагувати, що на наших ОП студенти можуть отримати не тільки диплом КНУ але й диплом престижного шведського університету. Це має позитивно вплинути на конкурс на магістерські програми.

Працює наша ОП Соціологія підготовки докторів філософії – гарант О.Куценко. В 2020 році ми маємо акредитацію цієї ОП в НАЗЯВО. Це виклик для всіх нас, адже акредитація має відбуватися за новими правилами. Досвід акредитації за новими правилами є важливим для нас.

Склад викладачів:

У нас 35 штатних викладачів. Один з найнижчих показників віку викладача та зав. кафедрою в КНУ – це добре.

В 2019 р. на факультеті почала працювати на кафедрі ММСД випускниця нашої аспірантури к.н. доц. Сальнікова С.А. (замість О.Гершман, яка пішла з факультету після виходу з відпустки по догляду за дитиною).

Середнє навантаження на викладача штатного на факультеті 486 години, з них 287 аудиторних. Це середній для КНУ рівень. Розподіл навантаження між кафедрами досить рівномірний

Мінімальне середнє аудиторне навантаження викладача на кафедрі СССВ - 271 год., а максимальне навантаження на кафедрі ММСД – 316 год. Це один з найбільш рівномірних розподілів навантаження між кафедрами на факультетах КНУ. В цілому структура навантаження на факультеті відповідає посаді викладача. Ми єдиний факультет, де всі завідувачі кафедр та професори керують магістерськими роботами.

Викладачі факультету проходять підвищення кваліфікації. В основному в Інституті соціології НАНУ або під час закордонних відряджень в рамках наукових проектів або програми ЕРАЗМУС+.

Двоє викладачів з університету м. Констанц у жовтні 2019 р. провели тижневий семінар з аналізу якісних (відео) даних. Це вже стало доброю традицією. Ми будемо продовжувати таке співробітництво. Цікавим є досвід залучення викладання колег з інших університетів країни (О.Стрельнік), наших докторантів до (О.Полтораков) та практично працюючих соціологів (Т.Нікітіна). Колеги з Інституту соціології НАНУ очолюють ЕК (С.Макєєв та О.Стегній).

Забезпеченість методичними матеріалами

У нас досить велика кількість РП та НМК на сайті (180 одиниць), але мало на сайті навчальних посібників та підручників. Потрібно більше навчальних матеріалів для самостійної роботи студентів. Можливо навіть робочих матеріалів, таких що змінюються з часом (як змінюються і РП). Видані на папері книги це дуже важливо, але і робочі матеріали потрібні. Викладач все більше стає тим, хто готує матеріали (вибудовує логічну послідовність), дає завдання, перевіряє результат, консультує. На жаль, поки що така робота мало оцінюється

в годинах навантаження (головне - лекції та семінари). Зараз вже досить велика кількість аудиторій в корпусі обладнана діапроекторами. Практично всі студенти мають пристрої, що дозволяють студенту самостійно підключатися до інтернет та працювати із електронними текстами та презентаціями. Розробка навчальних та методичних матеріалів у електронній формі, постійна модифікація таких матеріалів – це робота, яка вже відбувається, але яку нам потрібно інтенсифікувати.

Потрібно більше орієнтації на практичні компетенції, зокрема приділити нам всім більше уваги організації та проведенню практики. Ми протягом року кілька разів розглядали питання проведення практики. Магістри 2 року провели опитування та на його основі підготували пропозиції з удосконалення проведення практики на магістерських програмах.

Якість освіти

У нас середній для КНУ рівень успішності, зокрема, 95.4% абсолютна та 51.3% якісна успішність в літню сесію 2018-2019 н.р. Ми продовжуємо заміри якості викладання на факультеті (проводить навчальна лабораторія кафедри ММСД). Розроблено положення про опитування для внутрішньої системи забезпечення якості освіти КНУ. Розробляємо та тестуємо типові інструменти, що будуть використовуватися на різних факультетах університету. Самоаналіз якості освіти на кожній освітній програмі розглядалися на засідання Вченої ради

В стратегічному плані розвитку КНУ зазначено створення центру соціологічних досліджень в КНУ та долучення факультету до створення системи моніторингу якості освіти. Ми виконуємо це положення стратегічного плану КНУ.

Починає роботу новостворена навчальна лабораторія з соціальних та освітніх досліджень. Треба відпрацьовувати інструменти освітніх вимірювань, відпрацьовувати і теоретично і емпірично. Продовжуємо проводити опитування студентів 1 курсу та студентів 2-6 курсів (проект UniDos) в рамках практики студентів. В останнє опитування старшокурсників М.Сидоров включив блок оцінювання якості освітніх послуг. Результати опитувань передаємо керівництву університету.

Продовжуються підготовчі роботи для створення електронного банку Інституційного репозитарію студентських кваліфікаційних робіт

7 лютого 2019 р. був проведений воркшоп «Наукова політика і менеджмент: ворк-шоп з практик та ідей для розвитку науки» (Т. Шпортак, факультет соціологічних наук та Міждисциплінарна лабораторія Університету імені Гумбольдта, Німеччина).

25 березня 2019 р. на факультеті відбувся Тренінг для підготовки експертів із забезпечення якості вищої освіти (в межах проектів «Формування мережі експертів із забезпечення якості вищої освіти» і «Нова система акредитації як засіб забезпечення якості та подолання корупції у вищій освіті» Інституту вищої освіти НАПН України). Проводив захід: Ю.Савельєв.

#2. Наукова робота

В цьому році було підготовлено два запити на відкриття бюджетної теми – група під кер. В.Судакова та група під кер. О.Куценко. Одна тема (н.кер. О.Куценко) передана з університету на конкурс в МОН. Тема отримала досить високу, як для соціальних наук, оцінку. Чекаємо рішення з МОН про можливості фінансування.

Працюють наукові групи на кафедрах. Кафедральні теми отримали номер реєстрації в університеті. Це дає можливість посилання на тему, підвищує відповідальність кафедр за наукову роботу викладачів.

Двоє молодих викладачів факультету Л.Юзва та А.Ташенко працюють в міжнародному колективі над виконанням наукової теми. Один з семінарів міжнародного колективу пройшов і у нас на факультеті. Робота має закінчитися рейтинговими публікаціями в міжнародних журналах.

Необхідно нам всім готувати публікації у видання, що мають високий рейтинг і включені до СКОПУС. Зараз це один з найважливіших показників якості наукової роботи. Університет орієнтує нас на те, що кожен викладач має щорічно публікувати принаймні дві публікації у видання, що включені до наукометричних баз даних SCOPUS або Web of Science.

Зараз ведеться робота (О.Куценко та Ю.Савельєв) з включення нашого видання «Вісник КНУ: Соціологія» до наукометричних баз даних. Також ведеться робота з перереєстрації як фахового видання «Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки» (В.Судаков).

Підписано ряд договорів про співпрацю. Зокрема з Урядовим центром телефонних звернень та з Технічним університетом (м. Сідней, Австралія). Наші співробітники готують запит на грант для поїздки на стажування в Сідней.

Ми провели дві наукових конференції – XVI Міжнародна науково-практична конференція "Проблеми розвитку соціологічної теорії" та Студентська XII Міжнародна конференція студентів та молодих науковців "Соціологія та сучасні соціальні трансформації".

У II етапі республіканської студентської олімпіади з соціології перемогла (отримала диплом I ступеня) студентка нашого факультету Коваль Марія.

Вже став традиційним наш конкурс з аналізу даних "Social Data Analysis" (М.Сидоров, А.Горбачик) , який ми проводимо у співдружності з KANTAR TNS.

Активно працює спецрада із захисту дисертацій (О.Куценко, О.Мазурик). За рік на засіданнях спецради захищена одна докторська дисертація (докторант факультету А.Мельников) та 6 кандидатських дисертацій (серед них асистент факультету О.Ковальська, аспірантка з Нігерії Нваолахун Ебере Олучі та випускники нашої аспірантури Є.Білоус та О.Світлов). Прийнято до захисту 4 роботи (серед них робота асистента факультету В.Шелухіна).

Активно працює студентське самоврядування. Всі важливі питання життя студентів (відрахування студентів, поселення в гуртожиток, призначення стипендій тощо) ми вирішуємо спільно з студентським парламентом та студентською профспілкою. Студентський парламент, НТС проводять багато наукових, спортивних, культурних та навіть мистецьких заходів. Працює кіноклуб, наукові семінари.

Ряд викладачів та співробітників факультету нагороджені до 185-річчя КНУ відзнаками МОН, НАНУ, АПНУ та КНУ.

Розвиток матеріально-технічного забезпечення

Протягом року не було затримок у виплаті заробітної плати. Викладачі та співробітники факультету отримували квартальні премії. Всім цим ми завдячуємо керівництву університету, що забезпечує фінансування діяльності університету в повному обсязі.

Відбувається утеплення корпусу.

Встановлені проектори в аудиторії корпусу. Тепер є всі можливості для використання презентацій під час занять

Підготовлений на факультеті запит на закупки обладнання на 2020 рік.

Ще раз хочу подякувати всім викладачам, співробітникам та студентам факультету за співпрацю у 2019 році.